

REDACTIONEEL

Zoals gebruikelijk biedt deze goed gevulde eerste aflevering van het jaar een diversiteit op verschillende fronten. Verschillende mediavormen komen aan bod: gedrukte en audiovisuele, film en televisie, fictie en non-fictie. De behandelde tijdsperiode strekt zich uit van de vroegmoderne tijd tot aan de ééentwintigste eeuw. Qua invalshoeken en benaderingen biedt dit nummer eveneens een variatie die het interdisciplinaire vakgebied mediastudies eer aandoet: de auteurs, variërend van ervaren vorsers tot nieuwe onderzoekers, verraden achtergronden in communicatiewetenschap, geschiedwetenschap, genderstudies en taalkunde. Ook de nationaliteit van de auteurs is aangenaam gemêleerd, met vier Nederlandse, drie Belgische en één Zweedse auteur. Dit gegeven wordt ook weerspiegeld door de subredactie van deze aflevering die een Vlaams-Nederlandse samenwerking was tussen twee nieuwe redacteurs van het *Tijdschrift voor Mediageschiedenis*.

De bijdragen zijn geordend naar chronologie. Maarten Franck analyseert hoe vroegmoderne media berichtten over criminaliteit in de Zuidelijke Nederlanden. Op welke manier werd het publiek geïnformeerd over en gewaarschuwd voor zware criminaliteit – via moordliederen, pamfletten, circulerende schriftelijke vonnissen en in het opkomende medium de courant?

Couranten staan centraal in de bijdrage van Ingrid Maier, die in haar analyse over de courant in het zeventiende-eeuwse Rusland tot de opmerkelijke vaststelling komt dat onder andere Nederlandse couranten voor het hof van de tsaar een belangrijke informatiebron vormden. Zij belicht daarmee een niet eerder onderzochte episode uit de geschiedenis van de Russisch-Nederlandse betrekkingen.

Van de vroegmoderne periode springen we naar de twintigste eeuw. Judith Thissen en André van der Velden verzetten zich tegen Karel Dibbets' these dat Nederlandse bioscopen niet verzuild waren en dus neutrale ontmoetingsplaatsen vormden. Geïnspireerd door internationaal (vooral Amerikaans) onderzoek argumenteren zij dat bioscopen misschien niet tot levensbeschouwelijke zuilen behoorden, maar toch maatschappelijk geassocieerd werden en op zijn minst tot de jaren 1930 door het merendeel van de burgerij werden afgewezen. Het is te hopen dat naar aanleiding van deze interventie zich een nadere discussie kan ontpinnen in dit blad.

Niet zozeer klasse, maar het denken over gender en seksualiteit vormt de centrale insteek van Liesbet Depauws Belgische receptieanalyse van de Duitse

film *MÄDCHEN IN UNIFORM* (1932). Hoe komt het dat deze film, waarin openlijk een lesbische thematiek werd behandeld, ongecensureerd en zonder al te veel ophef kon worden vertoond in België?

Aansluitend nog een Belgisch onderwerp, maar uit recenter tijden. Alexander Dhoest vergelijkt in zijn bijdrage het officiële discours van de Vlaamse omroepdirectie over amusement vertoond op de publieke televisie, met de herinneringen van medewerkers aan amusementsprogramma's verkregen uit oral history interviews. Welke verschillen traden op vóór en na de komst van commerciële televisie in België? En hoe verhiel het discours op de werkvloer, zoals gereconstrueerd in dergelijke interviews, zich tot het officiële discours van de omroepdirectie en van academici?

Berber Hagedoorn vergelijkt twee (auto)biografische documentaires waarin een centrale rol is weggelegd voor *found footage* materiaal. Dat materiaal werd geregistreerd door de protagonisten, wier dood een belangrijk element in de over hen gemaakte documentaires vormt. Hagedoorn analyseert hoe die found footage beelden door de regisseurs van de uiteindelijke documentaire – respectievelijk Péter Forgács en Werner Herzog – in een bepaald kader en stramen worden geplaatst. Hagedoorn heeft bijzondere aandacht voor het hierdoor ontstane 'meerstemmige karakter' van de documentaires en voor de consequenties van dergelijke praktijken. Waar ligt precies de grens tussen biografie en autobiografie?

Deze aflevering van het *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* wordt afgesloten door Stijn Reijnders met een voorstel voor het introduceren van de term 'Lieux d'imagination', naar analogie van Pierre Nora's 'Lieux de mémoire'. Dat voorstel komt voort uit een theoretische reflectie op zijn etnografische onderzoek naar mediatoerisme, in het bijzonder naar de detective tours die op verschillende plaatsen worden aangeboden aan toeristen die de fysieke plaatsen willen ervaren waar fictieve personages zoals televisie-inspecteurs Morse of Baantjer vertoefden.

Thunnis van Oort
Roel Vande Winkel